

वा०रा०

॥१९७॥

नहितत्वदनुष्ठितं कर्म सुहृदो विद्यते भवति यत्त्वयानुष्ठितं तथा पवाहनकर्मैत्यर्थः ॥८॥ अध्युषितश्चिरकालं मत्समीपे स्थितः मेगुणः मत्कृतोपकार इत्यर्थः ॥९॥ हितबुद्धिः सूतः ॥१०॥ नोपजप्तः उपजापंभेदं प्रापितः ॥ सक्रिया त्वत्कृतेति शेषः ॥११॥ यशश्च परिरक्षता जीवनरक्षणेनात्मीयं त्वदीयं च यशोरक्षतेत्यर्थः ॥ स्नेहप्रसन्नमनसा स्नेहार्द्रहृदयेन रथा पवाहनं शूरत्वात्तवाप्रियमपि हितमिति निश्चित्य कृतं ॥१२॥ अस्मिन्नर्थे युद्धादपोहनरूपे कार्ये अनार्यो लघुरिव अविमृश्यकारी क्षुद्र इव दोषतो गंतुं दोषवत्त्वेन ज्ञातुं नार्हसि मयि दुष्टबुद्धिं कर्तुं नार्हसीत्यर्थः ॥१३॥ कुतस्तत्राह ॥ श्रूयतामिति ॥ यदुत्तरं प्रति दास्यामि तच्छ्रूयतां ॥ यन्निमित्तं रथो निवर्तितस्तच्च श्रूयतां रथोरथवेगः चंद्रोदयेन प्रदृढसमुद्रांभोर्मि

नहितद्विद्यते कर्म सुहृदो हितकांक्षिणः ॥ रिपूणां सदृशं त्वेन यत्त्वयैतदनुष्ठितं ॥८॥ निवर्तय रथं शीघ्रं यावन्नापैति मे रिपुः ॥ यदि वा ध्युषितोसि त्वं स्मर्यते यदि मे गुणः ॥९॥ एवं परुषमुक्तस्तु हितबुद्धिरबुद्धिना ॥ अब्रवीद्रावणं सूतो हितं सानुनयं वचः ॥१०॥ नभीतो स्मिन्मूढोस्मिन् नोपजप्तोस्मिन् शत्रुभिः ॥ न प्रमत्तो न निःस्नेहो विस्मृतान च सक्रिया ॥११॥ मया तु हितकामेन यशश्च परिरक्षता ॥ स्नेहप्रसन्नमनसा हितमित्यप्रियं कृतं ॥१२॥ नास्मिन्नर्थे महाराजत्वं मां प्रिय हिते रतं ॥ कच्चिल्लघुरिवानार्यो दोषतो गंतुं मर्हसि ॥१३॥ श्रूयतां प्रति दास्यामि यन्निमित्तं महारथः ॥ नदीवेग इवांभोभिः संयुगे विनिवर्तितः ॥१४॥ श्रमंतवा वगच्छामि महतारणकर्मणा ॥ नहि ते वीर्यसौ मुख्यं प्रकर्षं नोपधारये ॥१५॥ रथोद्धहनस्विन्नाश्च भग्नमेरथवाजिनः ॥ दीना घर्मपरिश्रान्ता गावो वर्षहता इव ॥१६॥ निमित्ता निचभूयिष्ठ्यानि प्रादुर्भवन्ति नः ॥ तेषु तेष्वभिपन्नेषु लक्षयाम्यप्रदक्षिणम् ॥१७॥ देशकालौ च विज्ञेयौ लक्षणानीं गितानि च ॥ दैन्यं हर्षश्च खेदश्च रथिनश्च महाबल ॥१८॥ भिर्नदीवेग इव संयुगे संयुगान्निवर्तितः ॥१४॥ रणकर्मणा युद्धेन ॥ वीर्यसौ मुख्यं वीर्यकार्यं प्रति सौमुख्यं वीर्यसौ मुख्यं ॥ प्रकर्षं शत्रोरपेक्षयाधिक्यं ॥ प्रहारमिति पाठे शत्रुविषयकमित्यर्थः ॥१५॥१६॥ निमित्तानि दुर्निमित्तानि अभिपन्नेषु जातेषु अप्रदक्षिणं प्रतिकूलं लक्षयामीति संबंधः ॥१७॥ ननु संत्विमानि किंतवैतद्विचारेणेत्याशंक्याह ॥ देशेत्यादिना ॥ लक्षणानि शुभाशुभनिमित्तानि ॥ इंगितानि मुखप्रसादवैवर्ण्यादि चेष्टाश्च दैन्यमनुत्साहः ॥१८॥

यु०का०

॥१९७॥